

Maailmankauppa

Puuvillan tuotanto

RAUHANKASVATUS-
INSTITUUTTI

Maailmankauppa:

Puuvillan tuotanto ja kulutus

TUNTIRUNKO 1: MINÄ JA MAAILMANKAUPPA

1) PUUVILLA OMASSA ARJESSA

TAVOITE: Kiinnittää osallistujien huomio puuvillaan arkisten kulutustavaroiden raaka-aineena.

VALMISTELU: Kirjoituspaperia, iso paperi ja kyniä kaikille osallistujille.

AIKA: 30-45 min

1. Jaa oppilaat 3-5 hengen ryhmiin. Kerro, että seuraavaksi tarkastellaan yhdessä, millaisia esineitä ja tavaroita meidän kaikkien arkeen kuuluu. Pyydä ryhmän jäseniä kertomaan vuorotellen toisilleen siitä, mitä on tänä aamuna tehnyt heräämisestä tähän hetkeen. Voit antaa jokaiselle aikaa kertoa omasta päivästänsä esim. 60 sekuntia. Seuraavaksi pyydä ryhmiä listaamaan tavaroita/esineitä/asioita, joita ovat käyttäneet tai jotka ovat liittyneet tämän aamun/päivän tapahtumiin.
2. Suuntaa oppilaiden huomio tavaroiden raaka-aineisiin, kysy mitä raaka-aineita he tunnistavat, kerro, että yksi hyvin yleinen kulutustavaroiden raaka-aine on puuvilla (ellei sitä ole jo mainittu) ja pyydä heitä ympyröimään listasta ne tavarat, joiden valmistamisessa on käytetty puuvillaa.
3. Jaa isot paperit ja värikynät/tussit kaikille ryhmille. Pyydä ryhmiä toteuttamaan juliste aiheesta ”Minä ja puuvilla” esim. piirtämällä itsensä paperin keskelle ja ympärille kaikki puuvillaa sisältävät tavarat/esineet, joita ovat tänä aamuna käyttäneet. (Ryhmät voivat tietenkin keksiä omat luovat ratkaisunsa.)
4. Julisteet kiinnitetään seinälle. Jokainen ryhmä esittelee julisteensa ja kertoo muille, millainen merkitys puuvillalla on ollut tänä aamuna/päivänä.
5. Lopuksi voidaan vielä pohtia yhdessä, millainen tämä aamu/päivä olisi ollut, jos puuvillaa ei olisi olemassa.

2) PUUVILLA MAAILMANKARTALLA

TAVOITE: Kiinnittää oppilaiden huomio niihin yhteyksiin, joita vaatteiden tuotantoketjut muodostavat eri puolilla maailmaa asuvien ihmisten välille.

VALMISTELU: [PP-diat](#) (kysymys työvaiheista, maailmankartta).

AIKA: 10-15 min

1. Siirrä pulpetit/pöydät ja tuolit luokkatilan reunoille. Harjoitteen alussa oppilaat voivat istua paikoillaan tai vaihtoehtoisesti voidaan olla piirissä.

2. Pyydä oppilaita kiinnittämään huomionsa hetkeksi siihen, mitä heillä on päällään ja valitsemaan yhden vaatteen, jonka valmistuksessa on käytetty puuvillaa.

3. Pyydä osallistujia miettimään pareittain, mitä eri työvaiheita on tarvittu ennen kun sinulla on ollut mahdollisuus pukea tuo vaate päällesi tänä aamuna. Käykää työvaiheet yhdessä läpi. Kerro osallistujille, että kaikista noista työvaiheista käytetään nimitystä tuotantoketju.

4. Pyydä osallistujia pitämään äsken valitsemansa vaate mielessään. Kerro osallistujille, että seuraavaksi tarkastelemme, missä kaikkialla maailmassa vaate ja sen raaka-aineet ovat matkustaneet ennen kun se on tullut sinulle ja missä eri osissa maailmaa ihmiset ovat tehneet työtä, jotta sinun on lopulta ollut mahdollista pukea se yllesi tänä aamuna.

5. Laita maailmankartta-dia näkyviin. Selitä osallistujille toimintaperiaatteet esim. seuraavasti: Kuvitellaan, että maailmankartta heijastuu luokan lattiaan. Takaseinällä (valkokangasta vastapäinen seinä) on Etelämanner. Kun seison Etelämantereella kasvot kohti valkokangasta, on itä oikealla ja länsi vasemmalla ja pohjoinen suoraan edessäpäin. Kun lähden kävelemään suoraan kohti pohjoista, ensimmäiseksi vastaan tulee Etelä-Afrikka. Kun hyppään laivaan ja matkustan Atlantin valtameren poikki suoraan länttä kohti, saavun Argentiinaan. Kävelen Etelä-Amerikan ja Väli-Amerikan läpi ja saavun Yhdysvaltoihin. Siellä hyppään lentokoneeseen ja matkustan Suomeen (valkokankaan edessä keskellä).

6. Pyydä osallistujat seisomaan Etelämantereelle. Kerro heille, että pyydät heitä seuraavaksi liikkumaan eri paikkoihin maailmankartalla antamiesi ohjeiden mukaan. Kerro, että tärkeää ei ole olla juuri tismalleen oikeassa kohdassa lattiaa vaan että itse tietää, missä on:

1. Mene siihen kohtaan maailmassa, jossa olet ostanut tai saanut vaatteen.

2. Mene siihen kohtaan maailmassa, jossa vaate on ommeltu. Jos et tiedä, missä vaate on ommeltu, menen sinne, missä arvelet sen tapahtuneen. Ole tietoinen siitä, missä olet tai siitä, että et tiedä, missä sinun pitäisi olla.
(Kysy osallistujilta missä päin maailmaa he ovat.)

3. Mene siihen kohtaan maailmassa, missä kangas on kudottu.

4. Mene siihen kohtaan maailmassa, missä puuvilla on viljelty ja poimittu.

3) MITÄ TIEDÄT PUUVILLAN TUOTANNOSTA?

TAVOITE: Koota yhteen oppilaiden olemassa olevat tiedot puuvillan tuotannosta.

VALMISTELU: [PP-dia](#): kysymys puuvillan tuotannosta, post-it -lappuja.

AIKA: 10-15 min

1. Jaa oppilaat 3-5 hengen ryhmiin. Pyydä ryhmiä keskustelemaan hetken aikaa siitä, miten puuvillaa tuotetaan. Mitä kaikkea täytyy tehdä, jotta saadaan aikaan puuvillakuitua, josta voidaan kehrätä lankaa, josta voidaan kutoa kangasta, josta voidaan ommella vaatteita, jotka voidaan tuoda kauppoihin myytäväksi?
2. Pyydä oppilaita kirjoittamaan kaikki heille mieleen tulleet työvaiheet post-it -lapuille.
3. Harjoite puretaan siten, että ryhmä kerrallaan esittelee heille mieleen tulleet työvaiheet ja kiinnittävät post-it -laput harjoitteessa (1) toteutettujen julisteiden ympärille.
4. Lopuksi voi toteuttaa gallupin siitä, miten vahvaksi/heikoksi ryhmä arvioi tietopohjansa vaate- ja puuvillan viljelyyn liittyvistä kysymyksistä. (käsi ylhäällä - erinomaiset tiedot, käsi lattiassa -ei lainkaan tietoa).

LISÄTEHTÄVÄ/VAIHTOEHTOINEN TEHTÄVÄ:

Ota 1-3 valokuvaa, joiden kautta käy ilmi puuvillan merkitys sinun elämässäsi. Lähetä valokuvat opettajalle sähköpostilla/Whatsappissa tms. (tai tuo oppitunnille).

TUNTIRUNKO 2: PUUVILLAN MERKITYS LÄNSI-AFRIKASSA

1) BLOGITEHTÄVÄ: BURKINAFASOLAISTEN PUUVILLAN VIJELIJÖIDEN TERVEISET

TAVOITE: Tutustua burkinafasolaisten puuvillan viljelijöiden puheenvuorojen kautta siihen, mikä on puuvillan merkitys monille Afrikan maille sekä näiden maiden pienviljelijöille

VALMISTELU: [PP-diat](#), tietokoneet, tabletit tai kännykät (+ pääsy nettiin), kirjoituspaperia ja kynät kaikille sekä laput joihin on kirjoitettu puuvillan viljelijöiden puheenvuorojen nimet (ks. s.6).

AIKA: 45 min

1. Kerro oppilaille, että seuraavaksi lähdemme tapaamaan ihmisiä, jotka viljelevät puuvillaa. Mikäli olette tehneet tuntirunko 1:n maailmankarttatehtävän, palauttakaa mieliin maat/maanosat, jotka sen kuluessa nousivat esiin puuvillanviljelijämaina. Kerro oppilaille, että maailman suurin puuvillan tuottaja on tällä hetkellä Intia, sen jälkeen tulevat Kiina ja Yhdysvallat. Yhdysvallat on maailman suurin puuvillan viejä. Monelle Afrikan maalle, erityisesti Länsi-Afrikalle, puuvilla on taloudellisesti erittäin tärkeä, vaikka nämä maat eivät yksittäisinä näykään tuotantotilastojen kärjessä.

2. Kerro, että tutustumme seuraavaksi puuvillan viljelyyn maassa nimeltä Burkina Faso (dia 5: Länsi- ja Keski-Afrikka).

3. Kerro oppilaille perustiedot puuvillan merkityksestä Burkina Fasolle (dia 6).

4. Kerro, että tutustumme pian puuvillan viljelijöihin, jotka asuvat Karaban kylässä. Näytä kartalta Karaban kylän sijainti (vasemmassa alakulmassa violetilla merkitty maakunta, jonka keskellä on Houndé-niminen kaupunki. Karaba sijaitsee noin 15 kilometriä Houndésta etelään (dia 7: Burkina Fason kartta).

5. Pyydä oppilaita etsimään blogi netistä. (dia 8: blogin osoite). Jaa jokaiselle oppilaalle paperilappu, johon on kirjoitettu yhden blogipostauksen otsikko. Oppilaat jakautuvat myöhemmin ryhmiin puuvillan viljelijöiden mukaan, joten pyri jakamaan otsikot tasaisesti niin, että jokaisen viljelijän puheenvuoro jaetaan suurin piirtein yhtä monelle oppilaalle.

(Puheenvuorot löytyvät blogin etusivulta. Blogissa on tällä hetkellä (maaliskuu 2018) yli 20 postausta, joten oikean julkaisun löytääkseen joutuu liikkumaan aika pitkälle alaspäin blogissa, erityisesti mikäli lukee blogia kännykällä. Blogi on monikielinen (ranska, suomi, englantia). Kaikki julkaisut noudattavat samaa logiikkaa siten, että ensimmäisenä on ranskankielinen teksti, seuraavaksi suomenkielinen ja viimeisenä englanninkielinen (kaikkia tekstejä ei ole käännetty englanniksi).)

6. Pyydä oppilaita lukemaan puheenvuoro, joka heille on annettu.

7. Jaa oppilaat pienryhmiin puuvillan viljelijöiden mukaan (esim. Gnibatoyi Naba -ryhmä, Nikiigni Siéza -ryhmä jne.) Pyydä ryhmiä pohtimaan seuraavia asioita ja kirjoittamaan ne ylös (dia 9): mitä tietoa kirjoitus antaa ko. ihmisestä, mitä hän haluaa sanoa, kenelle puhuu?

8. Jokainen ryhmä esittelee oman viljelijänsä (dia 10).

KYSYMYKSIÄ:

Mikä on puuvillan merkitys Karaban kylässä asuville ihmisille?

Minkälaisia ajatuksia, tunteita ja kysymyksiä puuvillanviljelijöiden puheenvuorot herättivät (dia 10)? Tuliko Karaban kylän puuvillan viljelijöiden puheenvuoroissa esille jotain sellaisia asioita, joita et tiennyt aikaisemmin?

Opettajalle: Puheenvuorojen otsikot ja linkit

1. GNINIBATOYI NABA:

["21.7.2017 Karaba, Burkina Faso: Gninibatoyi Naba"](#)

2. NIKIEGNI SIÉZA (kaksi erillistä puheenvuoroa):

a) ["2.7.2016 Karaba, Burkina Faso 1/3: Niekigni Siéza & Lombo Siéza"](#)

b) ["1.9.2016 Karaba, Burkina Faso: Niekigni Siéza"](#)

3. LOMBO SIÉZA:

["2.7.2016 Karaba, Burkina Faso 1/3: Niekigni Siéza & Lombo Siéza"](#)

4. DAMBO SIÉZA (kaksi erillistä puheenvuoroa):

a) ["2.7.2016 Karaba, Burkina Faso 2/3: Dambo Siéza"](#)

b) ["1.9.2016 Karaba, Burkina Faso: Dambo Siéza"](#)

5. LONKOU SIÉZA (kaksi erillistä puheenvuoroa):

a) ["2.7.2016 Karaba, Burkina Faso 3/3: Lonkou Siéza, Ismael Siéza & Jean-Baptiste Siéza"](#)

b) ["1.9.2016 Karaba, Burkina Faso: Lonkou Siéza"](#)

6. ISMAEL SIÉZA

["2.7.2016 Karaba, Burkina Faso 3/3: Lonkou Siéza, Ismael Siéza & Jean-Baptiste Siéza"](#)

7. JEAN-BAPTISTE SIÉZA

["2.7.2016 Karaba, Burkina Faso 3/3: Lonkou Siéza, Ismael Siéza & Jean-Baptiste Siéza"](#)

TUNTIRUNKO 3: PUUVILLAN VIJELY TYÖNÄ JA ELINKEINONA

1) PUUVILLAN VIJELYN TYÖVAIHEET

TAVOITE: Syventää ymmärrystä siitä, miten puuvillaa viljellään.

VALMISTELU: Pääsy nettiin + tietokoneet, tabletit tai kännykät, paperia ja kynät kaikille.

AIKA: 45 min

Blogi & Instagram -tehtävä: Mitä puuvillan viljelijä tekee, ennen kuin puuvillasta saadaan kuitua, jota voidaan käyttää vaateteollisuuden raaka-aineena?

1. Jaa jokaiselle oppilaalle oma Karaban kylän viljelijän puheenvuoro, mieluiten jokin muu kuin mikä hänellä on ollut edellisellä tunnilla (ks. s.6). Pyydä oppilaita etsimään netistä Connected by Cotton -blogi sekä ko. puheenvuoro.

2. Pyydä oppilaita lukemaan annettu puheenvuoro siitä näkökulmasta, mitä tietoa se antaa puuvillan viljelyyn kuuluvista työvaiheista (Mitä kaikkea viljelijän on tehtävä ennen kuin hän saa rahallisen korvauksen sadostaan?). Pyydä oppilaita listaamaan työvaiheet paperille.

3. Kootaan yhteen puuvillan viljelyn työvaiheet. (pellon valmistaminen satokautta varten, tuotantopanosten (siemenet, lannoitteet, torjunta-aineet) hankinta luotolla, siementen kylväminen, harventaminen, rikkaruohojen kitkentä, taimien multaaminen, torjunta-aineiden levitys, sadonkorjuu, sadon vartiointi, puuvillan lastaaminen rekan kyytiin kuljetusta varten, puuvillan myynti ja luoton takaisinmaksu).

4. Jaa oppilaat 4-5 ryhmään ja anna jokaiselle ryhmälle yksi työvaihe (kaikkia työvaiheita ei tarvitse käsitellä, vaan joukosta voi valita ne, jotka tuntuvat keskeisimmiltä).

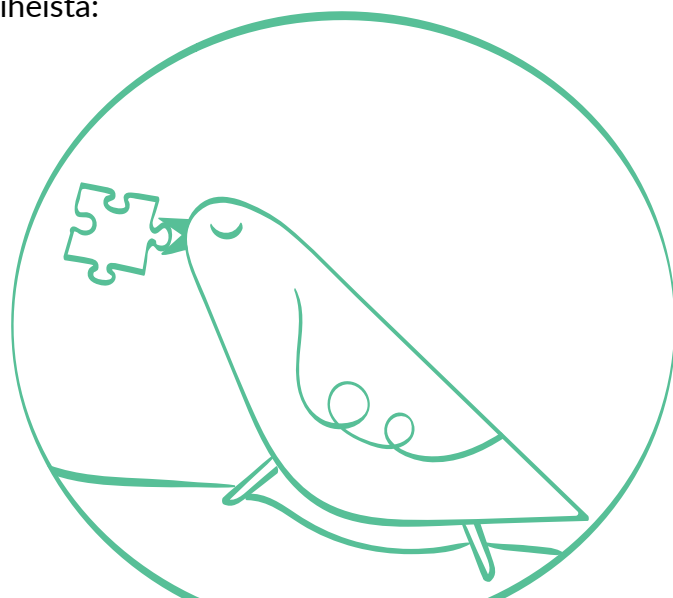
5. Pyydä ryhmiä hankkimaan tietoa ko. työvaiheesta käyttäen lähteenä Karaban kylän viljelijöiden puheenvuoroja ja muuta materiaalia Connected by Cotton -blogissa sekä Connected by Cotton -projektin Instagram-tiliä (täällä mm. videoita ja valokuvia eri työvaiheista).

Connected by Cotton -blogissa kuvamateriaalia työvaiheista:

[Multaaminen](#)

[Tuholaistorjunta](#)

[Sadonkorjuu](#)

6. Pyydä ryhmiä valmistamaan puuvillan viljelyn työvaiheesta keräämiensä tietojen pohjalta pieni esitys/esitelmä, joka kuvaa mitä tässä työvaiheessa konkreettisesti tehdään, mitä työvälineitä ja tarvekaluja tarvitaan, tarvitaanko toisten ihmisten apua, millaisia asioita siihen liittyy jne. Esityksen tarkoituksena on esitellä ja ”opettaa” ko. työvaihe toisille ryhmille. Esityksen voi toteuttaa perinteisenä kouluesitelmänä, draaman tai teatterin keinoin, sarjakuvana tai vaikka runomuodossa. Siihen voi liittää mukana myös fyysisiä harjoitteita, kuten kuokkimisen kuivaharjoittelua.

7. Jokainen ryhmä esittelee oman työvaiheensa.

2) PUUVILLAN VILJELYN HYVÄT JA HUONOT PUOLET

TAVOITE: Tarkastella puuvillan viljelyn hyviä ja huonoja puolia burkinafasolaisten puuvillan viljelijöiden näkökulmasta sekä kokeilla samastumista heidän tilanteeseensa

VALMISTELU: Pääsy nettiin sekä tietokoneet, tabletit tai kännykät, paperia ja kynät kaikille, vapaan lattiatiilan raivaaminen, ”jatkan” ja ”en jatka” -lappujen valmistaminen, kori, hattu tms. johon laput laitetaan.

AIKA: 20 min

1. Kerro oppilaille, että useat Karaban kylän puuvillan viljelijät mainitsevat puheenvuoroissaan toiveen puuvillan viljelyn lopettamisesta tai sen, että ovat viljelyn jo lopettaneet. Tarkastelemme seuraavaksi tarkemmin puuvillan viljelyä tästä näkökulmasta.

2. Jaa oppilaat pienryhmiin siten, että puolet koko ryhmästä miettii puuvillan viljelyn hyviä puolia/hyötyjä viljelijöille (ts. syitä jatkaa viljelyä) ja toinen puoli ryhmästä kerää yhteen puuvillan viljelyn vaikeuksia (ts. syitä, miksi kannattaisi lopettaa/haluaisi lopettaa viljelyn). Jos tarpeen, oppilaat voivat hakea tietoa Connected by Cotton -blogista tai Instagram-tililtä. Pyydä oppilaita kirjoittamaan syyt paperille.

3. Pyydä oppilaita valitsemaan (tai tee jako itse) itselleen yksi syy ja painamaan sen mieleensä. Kerro että sitä tarvitaan harjoitteen seuraavassa vaiheessa.

4. Kerro oppilaille, että seuraavaksi kokeillaan samastumista burkinafasolaisten puuvillan viljelijöiden tilanteeseen. Jokainen eläytyy vuorollaan puuvillan viljelijän asemaan. Tunnette hyvin työhönne liittyvät hyvät ja huonot puolet. Olette tilanteessa, jossa pohditte vakavasti, jatkaako viljelyä vai lopettaa se.

5. Pyydä puuvillan viljelyn hyviä puolia (syitä jatkaa) miettineet oppilaat seisomaan riviin ja huonoja puolia (syitä lopettaa) miettineet oppilaat seisomaan riviin heitä vastapäätä siten, että kaksi riviä seisoo kasvot toisiinsa päin.

6. Kerro oppilaille, että seuraavaksi jokainen teistä menee vuorollaan läpi ”päätöksenteko tunnelista”. Rivissä seisovien oppilaiden tehtävä on toistaa omaa syytään jatkaa viljelyä/lopettaa viljely. Kujassa kulkija kuuntelee molempien puolten syitä tarkkaan ja antaa niiden vaikuttaa itseensä. Kujan päässä heidän on tehtävä valinta. He ottavat valintansa mukaisen lapun ”jatkan” tai ”en jatka” ja pudottavat sen koriin. Kun kaikki ovat kulkeneet kujassa ja tehneet valintansa, siirrytään seuraavaan vaiheeseen.

7. Valitaan ääntenlaskijat ja käydään läpi tulos, jatkaisiko tämä puuvillan viljelijöiden ryhmä viljelyä.

8. Puretaan tehtävä. Kysymyksiä esimerkiksi:

- Mikä painoi vaakakupissa eniten päätöstä tehdessä?
- Oliko viljelijän tilanteeseen samastuminen helppoa/vaikeaa?
- Miksi samastuminen oli helppoa/vaikeaa?
- Minkälaisia ajatuksia/kysymyksiä/tunteita tämä harjoite herätti?

LISÄTEHTÄVÄ/KOTITEHTÄVÄ:

Kuvitellaan, että olet yksi Karaban kylässä puuvillaa viljelevistä ihmisistä. Tilanteesi on samankaltainen kuin mitä Siézan perheen miehet ja Gnibatoyi Naba ovat kuvanneet puheenvuoroissaan. Mitä teet parantaaksesi tilannettasi/mahdollisuuksiasi harjoittaa elinkeinoasi/toimeentuloasi?

JATKOKÄSITTELY: OMA PUHEENVUORO PUUVILLASTA

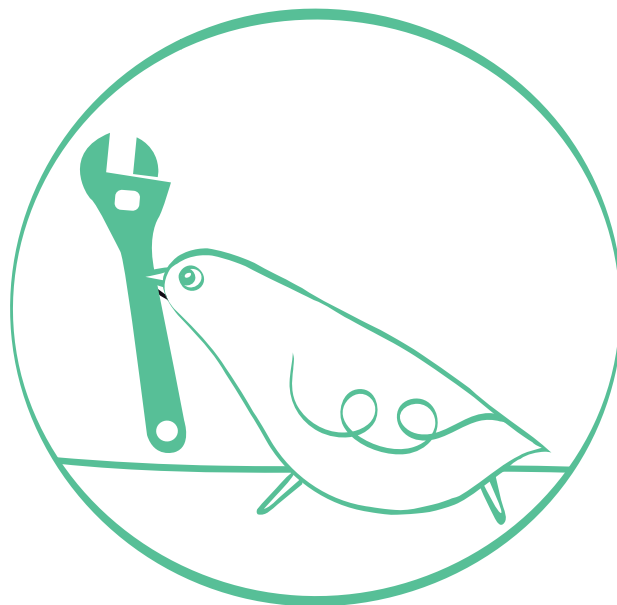
Oppilaat laativat pienryhmissä tuntirunkojen 1-3 mukaisen työskentelyn pohjalta puheenvuoron/avoimen kirjeen puuvillasta.

Puheenvuoron voi suunnata esimerkiksi Karaban kylän puuvillan viljelijöille (tai yhdelle heistä), toisille nuorille puuvillan kuluttajille (joko Suomessa tai vaikkapa Burkina Fasossa) tai puuvillan maailmankaupasta vastaville tahoille (esim. puuvillan jatkojalostuksesta ja myynnistä vastaavat yritykset).

Riippuen siitä, kenelle puheenvuoro on suunnattu, se voi sisältää esim. puheenvuoron laatineen ryhmän esittelyn, kuvauksen puuvillan merkityksestä omassa arjessa, Karaban kylän puuvilla viljelijöiden puheenvuorojen pohjalta heränneitä ajatuksia ja kysymyksiä, ideoita siitä, millaisia muutoksia tarvitaan, jotta kulutustavaroiden raaka-aineita (kuten puuvilla) tuottavien ihmisten tilanne paranisi.

Miettikää, millaisia kuvituskuvia voisi liittää elävöittämään puheenvuoroa.

Mikäli haluatte osallistua puuvillasta käytävään keskusteluun myös oman oppilaitoksenne ulkopuolella, lähettäkää puheenvuoronne (n. 2500-3000 merkkiä) sekä kuvituskuvat väitöskirjattutkija Riikka Badon sähköpostiosoitteeseen riikkaba@student.uef.fi. Puheenvuorot julkaistaan Connected by Cotton -blogissa suomeksi sekä mahdollisuuksien mukaan myös ranskaksi ja englanniksi.

LISÄTEHTÄVIÄ:

1. Ennen puheenvuoron/avoimen kirjeen kirjoittamista voitte tutustua Connected by Cotton -projektiin, jonka tarkoituksena on saada aikaan dialogia puuvillan tuotannon ja kulutuksen verkoistoissa toimivien ihmisten välillä.

[Kutsu dialogiin](#)

[Lyhyt kuvaus projektista](#)

[Riikka Bado kertoo projektin ideasta Karaban kylän viljelijöille \(video\)](#)

2. Pohtikaa yhdessä, miksi puuvillasta, sen tuotannosta ja kulutuksesta, tulisi keskustella? (dia 12)

Oman puheenvuoron kirjoittamisen jälkeen (tai miksei sitä ennenkin) voitte tutustua Connected by Cotton -blogissa muiden nuorten ajatuksiin puuvillan kuluttamisesta ja viljelystä. Tällä hetkellä (maaliskuu 2018) siellä on luettavissa Tapiolan lukion opiskelijoiden sekä Ouagadougoun (Burkina Fason pääkaupunki) nuorten rap-artistien ajatuksia.

RAUHANKASVATUS-
INSTITUUTTI